

Main features of the development of modern world economy

Kamala Dadashova

Ph.D in Economics, Azerbaijan State Economic University

E-mail: kamala.dadasheva.74@mail.ru

<https://orcid.org/0000-0002-8159-9726>

Annotation. The article discusses the main features of the development of the modern world economy and the current situation in this area. In recent years, TMK's economic influence has been growing throughout the world. Research shows that serious action is needed in this direction.

In the process of creating innovations, TMK works closely with government agencies, small and medium-sized firms and forms strategic alliances. All this makes it necessary not only to master, but also to formulate long-term strategies for the development of innovations in completely new industries. When creating innovations, both TMK itself and the host country act as its owner, which stimulates the development of an effective system of state support, taking into account the modern requirements of globalization and enhancing the company's existing competitive advantages. The article deals with the problems that arise in the development of the modern world economy, and identifies ways to eliminate them.

Key words: investment, development, national economy, trade, integration, cooperation.

JEL O40; UDC 330

To cite this article: Dadashova K. (2022). Main features of the development of modern world economy. *Economic Growth and Social Welfare*, Issue II, pp. 116-124.

Article history: Received – 02.05.2022; Accepted – 02.06.2022.

Müasir dünya iqtisadiyyatının inkişafının əsas xüsusiyyətləri

Kəmalə Dadaşova

İ.f.d., Azərbaycan Dövlət İqtisad Universiteti

E-mail: kamala.dadasheva.74@mail.ru

<https://orcid.org/0000-0002-8159-9726>

Annotasiya. Məqalədə müasir dünya iqtisadiyyatının inkişafının əsas xüsusiyyətləri araşdırılmış, bu sahədə mövcud vəziyyət təhlil olunmuşdur. Son illər bütün dünyada Trans Milli Korporasiyaların (TMK) iqtisadi təsir dairəsi artmaqdadır. Aparılmış tədqiqatlar onu göstərir ki, bu sahədə ölkələr arasında ciddi əməkdaşlıq tədbirlərinin həyata keçirilməsi zəruridir. İnnovasiyaların yaradılması prosesində TMK-lar dövlət qurumları, kiçik və orta firmalarla çox sıx əməkdaşlıq edir və strateji ittifaqlar qururlar. Bütün bunlar təkcə artıq mənimsənilmiş deyil, həm də tamamilə yeni sənaye sahələrinə aid olan innovasiyaların inkişafı üçün uzunmüddətli strategiyaların formalaşdırılmasını zəruri edir.

İnnovasiyalar yaradan zaman həm TMK-nın özü, həm də baza ölkəsi onun sahibi kimi çıxış edir ki, bu da qloballaşmanın müasir tələblərini nəzərə almaqla effektiv dövlət dəstəyi sisteminin inkişaf etdirilməsinə və şirkətin mövcud rəqabət üstünlüklərinin artmasına təkan verir. Məqalədə müasir dünya iqtisadiyyatının inkişafında yaranan problemlər araşdırılmış, onun aradan qaldırılması istiqamətləri müəyyən edilmişdir.

Açar sözlər: investisiya, inkişaf, milli iqtisadiyyat, ticarət, integrasiya, kooperasiya

JEL O40; UDC 330

Məqaləyə istinad: Dadaşova K. (2022). Müasir dünya iqtisadiyyatının inkişafının əsas xüsusiyyətləri. *İqtisadi Artım və İctimai Rifah*, № 2, səh.116-124.

Məqalə tarixçəsi: göndərilib – 02.05.2022; qəbul edilib – 02.06.2022.

Giriş/ Introduction

Müasir dünyanın inkişafının müasir mərhələsi bəşəriyyətin bütün fəaliyyət sahələrinə toxunan qloballaşma dövrü olmuşdur. Qloballaşmanın əsas hərəkətverici qüvvəsi ətraf mühitə böyük təsir göstərən iqtisadi qloballaşmadır. Bütün dünyada son dövrlər 20 il ərzində qloballaşma proseslərinin sürətlənməsi müşahidə olunmaqdadır.

Xüsusilə, 2014-2020-cü illər ərzində dünya üzrə ticarət həcmələrinin artım tempi 3% -dən aşağı olmuşdur. ÜTT 2014-2020-cı illər ərzində ticarətin və ÜDM-in zəif artımını şərtləndirən amillər sırasında iqtisadi artımın aşağı templərini, inkişaf etmiş ölkələrdə dayanıqlı yüksəlişi, həmçinin siyasi və geosiyasi amillərin təsirini qeyd etmişdir. Son illər beynəlxalq kapital axını təxminən 2 trilyon ABŞ dolları məbləğində qiymətləndirilmişdir.

Qloballaşmanın genişləndiyi şəraitdə sosial və texnoloji sahələr sürətlə inkişaf edir və bütün bunlar dünya iqtisadiyyatında yeni iqtisadi meyillərin yaranmasına gətirib çıxarır. Bu, daha çox milli iqtisadiyyatların qeyri-bərabər inkişafına aiddir. XX əsrdə dünya üzrə ÜDM beş dəfə, xüsusilə inkişaf etmiş ölkələrdə altı dəfə, artmışdır. Təxminən 1970-ci illərdən başlayaraq dünyada ekoloji problemlərin kəskinləşməsi müşahidə olunur. Son illər iqtisadi resursların çatışmazlığı, ətraf mühitin çirklənməsi və tükənməsi müasir cəmiyyətin inkişafına təhlükə yaradır və bu problemlər müasir cəmiyyətin inkişafına mane olur (Abdullayev,2020).

Əsas hissə /Main part

Ədəbiyyatların təhlili

Bu, təbii ehtiyatların daha çox istifadəsini tələb edən nəzarətsiz iqtisadi artımdan irəli gəlir. XX əsrin təxminən ortalarından başlayaraq TMK tərəfindən dünya iqtisadiyyatına, ətraf mühitə yüksək artım templərinə görə daha çox ziyan vurulur. Artıq XXI əsrin əvvəllərinə, 1950-ci illərə nisbətən dünyanın sənaye istehsalı 7 dəfə, əhalisi 2,5 dəfə artmışdı (dünya əhalisi artıq 7 milyard nəfərdən artıqdır). Proqnozlara görə, 2000-2050-ci illər dünya iqtisadiyyatı 5 dəfə artsa, əhali əlavə olaraq 50% artacaqdır. 2030 – cu ilə qədər əhalinin artımı ərzaq və enerji daşıyıcılarının istehlakının 50% (2050-ci ilə qədər 70%), təmiz suyun isə 30% artmasını şərtləndirəcəkdir.

Maraqlıdır ki, tədqiqatçıların fikrincə, 1990-cı ilə qədər bəşəriyyətin ətraf mühitə təsiri təhlükəli miqyas almışdır. Hazırda dünya istehsalı və istehlakının miqyası artıq təbii və ictimai sistemlərin tarazlığının ciddi tarazlığının pozulmasına gətirib çıxarmışdır. Ətraf mühit artıq antropogen təsirlərin nəticələri ilə öhdəsindən gələ bilmir. Qiymətləndirməyə görə, təbii mühitin insan fəaliyyətinin nəticələrinin öhdəsindən gəlmək imkanları artıq iki dəfədən çoxdur. Bəşəriyyətin ekologiya qarşısında vurduğu zərərin həcmi təxminən 4 trln. ABŞ dollarına bərabərdir.

Qlobal iqtisadiyyatın bu və ya digər sahəsinin inkişafı üçün qloballaşma dərəcəsinin qiymətləndirilməsinin əsas meyarları bunlardır: tələbin eyniliyi; beynəlxalq əmək bölgüsünün düzgün istifadəsi; istehsal prosesində qənaət; dünya miqyasında rəqabət; elmi tədqiqat və inkişaf xərclərinin yüksək payı; beynəlxalq strateji ittifaqlar, birləşmələr və satınalmaların mövcudluğu (Abbasov, 2007). Qloballaşma şəraitində ekoloji vəziyyətə daha çox təsir göstərən strukturlar ilk növbədə TMK-dir. Onlar müasir beynəlxalq iqtisadi münasibətlərin əsas subyektinə çevrilmişlər.

Hər bir ölkənin iqtisadi artımının və sosial-iqtisadi inkişafının əsasında rəqabətqabiliyyətli məhsul və xidmətlərin istehsalına əsaslanan səmərəli təsərrüfat sisteminin formalaşdırılması durur. Dünyanın bütün ölkələri və TMK-lar beynəlxalq rəqabətqabiliyyətinin artırılmasına yönəlmiş rəqabət mübarizəsinə cəlb olunmuşlar. TMK-lar son illər iqtisadi qloballaşma prosesinin əsas hərəkətverici qüvvəsi olmağa başlamışdır.

Metodologiya

Tədqiqat prosesində müqayisəli iqtisadi-statistik təhlil metodlarından istifadə edilmişdir. Tədqiqatın informasiya bazasını Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin və elmi mənbələr üzrə məlumatlar təşkil edir.

Nəticələr və müzakirələr

TMK-ların müasir qloballaşma şəraitində əsas inkişaf xüsusiyyətləri

Artıq 1990-cı illərdən başlayaraq TMK-nın rəqabət üstünlüklərinə nail olunması təsərrüfat həyatının qloballaşması ilə əlaqələndirilir. Hazırda dünya bazarı iqtisadi sahələr arasında həddlərin müəyyən dərəcədə pozulması, əmtəənin həyat tsiklinin ixtisarı və ekoloji problemlərə diqqətin artırılması ilə səciyyələnilir.

Qloballaşma TMK-lara yeni maliyyə vəsaitləri cəlb etməyə, istehsalı diversifikasiya etməyə, istehsal xərclərini azaltmağa, digər korporasiyalarla, banklarla əməkdaşlığa, sahibkarlıq şəbəkələrini yaratmağa və genişləndirməyə imkan verir. Beləliklə, bütün bunlar korporasiyaların rəqabətqabiliyyətinin artmasına gətirib çıxarır (Şəkərliyev, 1999).

Bu strategiya müasir şəraitdə global bazar mühitində baş verən radikal dəyişikliklərlə müəyyən edilir. TMK-nın rəqabətqabiliyyətini artırmaq üçün əsas amil yeni layihələrin həyata keçirilməsinə birbaşa xarici investisiyalar (birbaşa xarici investisiyalar) sayəsində onun inkişafının təmin edilməsidir. TMK-nın strateji rəqabətqabiliyyəti makro və mikro səviyyəli əsas iqtisadi şərtlərə əsaslanır.

Beynəlxalq marketing bilik və müxtəlif ölkələrin bazarlarına çıxış risklərini azaldır, şirkətin dünya bazar payını artırır, satış, qiymət və əmtəə dövriyyəsinin optimallaşdırılmasına imkan verir. Transsərhəd birləşmələrdə və satınalmalarda əsas pay ABŞ-dan olan TMK-ya məxsusdur, sonrakı yerlərdə Böyük Britaniya, Fransa və Almaniyadan olan TMK-lar gəlir.

Bütün bunlarla yanaşı, XXI əsrin əvvəllərində ən mütərəqqi inkişaf TMK-nın yeni rəqabət strategiyası strateji ittifaqların yaradılmasına olubdur. Maraqlıdır ki, 1990-cı illərin əvvəllərindən onların sayı dünyada hər il təxminən 25% artıb. Son illər bu tendensiya güclənib: hazırda dünyanın 600 iri şirkətinin hər biri orta hesabla 70 strateji ittifaqda iştirak edir.

Strateji ittifaqların ən geniş yayılmış formaları iştirakçı şirkətlər arasında birgə tədqiqatlar və inkişaf, birgə satışlar, marketing, istehsal və s. hesab olunur. Çinin Asiya korporasiyaları son illər transsərhəd birləşmə və satın alma proseslərində (həm alıcı şirkətlər, həm də hədəf şirkətləri) fəal şəkildə iştirak edirlər (Bulatov, 2019). Belə əqdlərin böyük sayı İnternet xidmətlərinin göstərilməsi sahəsində baş verir (mobil telefon istifadəçiləri elektron poçtdan və mobil telefonlardan istifadə etməklə müxtəlif internet saytlarına girişdən istifadə edirlər). İnformasiya-kommunikasiya texnologiyaları (İKT) sahəsi hazırda dünya iqtisadiyyatında fəal inkişaf edir və əsas strateji alyanslar və birləşmə inkişaf etmiş ölkələrdə deyil, həm də inkişaf etməkdə olan bəzi ölkələrdə (xüsusilə də Çin, Hindistan, Meksika, Türkiyə) baş verir (Semenov, 1998).

XXI əsrin əvvəllərində İKT sahəsində Strateji alyansların əksəriyyətinin yaradılması yeni nəsil simsiz kommunikasiya qurğularının inkişafı kimi məsələnin həlli ilə bağlıdır (bu sahədə Apple (ABŞ), Nokia (Finlandiya), Microsoft (ABŞ), Motorola (ABŞ), Sony (Yaponiya) kimi

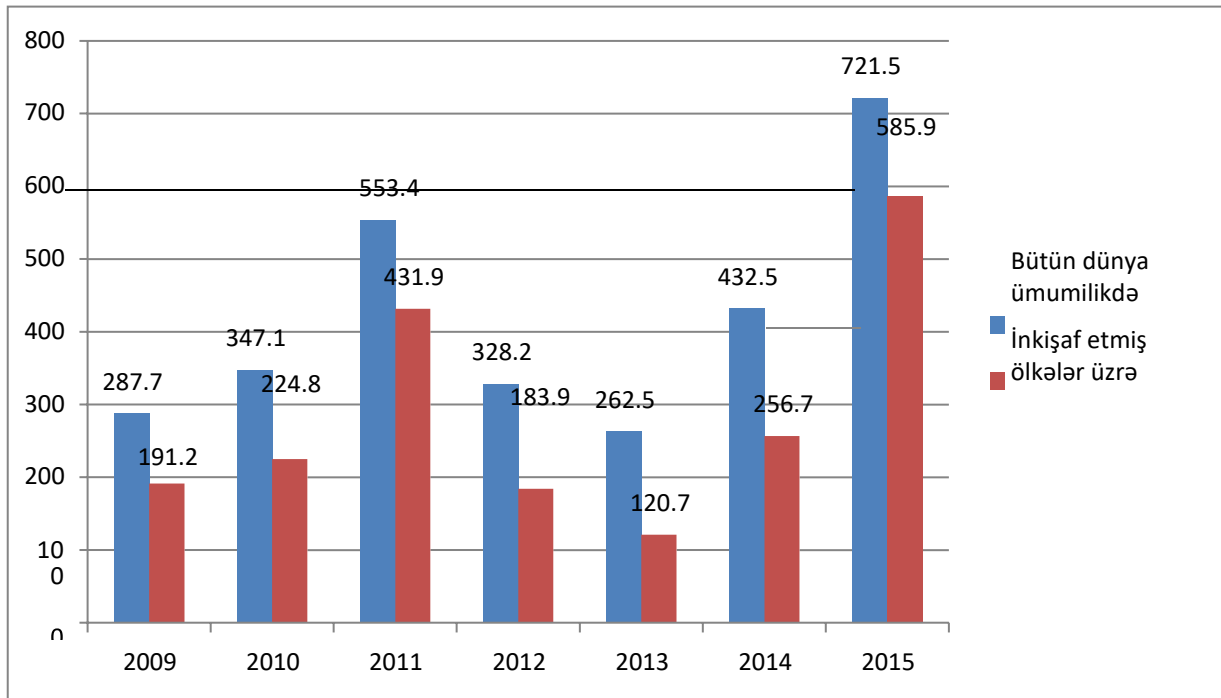
daha uğurlu TMS qeyd olunmalıdır. Asiyadan olan böyük telekommunikasiya şirkətləri, məsələn, Hutchison (Çin) korporativ strategiyalarında Avropa və Şimali Amerikadan xarici şirkətlərin beynəlxalq birləşmələrindən və udulmasından istifadə etmirlər.

TMK-ların idarəetmə sistemləri əhəmiyyətli bir təkamülə məruz qalır. Bütün rəqabət üstünlüklərindən istifadə məqsədilə, ən iri TMK-lar integrasiya olunmuş şəbəkə strukturlarını formalaşdırır. TMK-ların innovasiya fəaliyyəti dünya bazarında rəqabətqabiliyyətinin əsas amillərinə və rəqabət mübarizəsinin əsas alətinə çevrilirlər. Yüksək risk (iqtisadi, siyasi, ekoloji) ən yeni texnologiyaların inkişafı üçün stimül rolunu oynayır (Kushlina, 2020).

Bu isə TMK-nın ümumi satış həcmnin 50%-nə çata biləcək tədqiqat və iqtisadi inkişaf üzrə əhəmiyyətli kapital qoyuluşlarını həyata keçirmək zərurətini şərtləndirir. Bu iqtisadi strategiyaların daha səmərəli həyata keçirilməsinə və biznesin texnoloji üstünlüklərini təmin etməyə imkan verir. Strateji olaraq ən dinamik inkişaf əldə etməyə çalışan TMK-lar, tədqiqat sahələrinə böyük investisiya qoyuluşları həyata keçirirlər. Böhran şəraitində innovativlik amili xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Dünyanın əsas transmilli korporasiyaları qeyri-sabit bazar şəraiti dövründə belə tədqiqat və innovasiya xərclərini azaltmırlar.

ABŞ-ın TMK-ları informasiya texnologiyaları, avtomobil istehsalı və süni materiallar sahəsində tətbiq olunan innovasiyalarda lider mövqe tuturlar. Yapon korporasiyalarının əksəriyyəti tədqiqat və inkişaf xərclərinə görə Amerikadan bir qədər geri qalırlar. Avropa Birliyi ölkələrinin şirkətləri kimya və tibb sənayesində aparıcı mövqeləri tuturlar. İsrail, Tayvan, Cənubi Koreya kimi ölkələrdəki iri korporasiyalar da yüksək səviyyədə tədqiqat aparır və inkişaf üzrə xərclərini artırırırlar. Belə ki, hazırda LG Electronics, Samsung, Hyundai, Logitech şirkətləri innovasiyaların inkişafında fəal iştirak edirlər. TMK-lar həm əsas şirkətlərin yerləşdiyi ölkələrdə, həm də fəaliyyət göstərdiyi ölkələrdə öz tədqiqat bölmələrini təşkil edirlər. Eyni zamanda, son onilliklərdə inkişaf etməkdə olan ölkələrdə TMK-ların tədqiqat bölmələrinin yerləşməsi üçün sabit tendensiya xarakterik olmuşdur. Xüsusilə, 1993-2015-ci illərdə Çində əsas xarici TMK-ların (onların arasında - Vodaphone, Microsoft, Intel, Unilever) tədqiqat mərkəzlərinin sayı artmışdır.

Innovasiyaların yaradılması prosesində TMK-lar dövlət qurumları, kiçik və orta firmalarla çox sıx əməkdaşlıq edir və strateji ittifaqlar qururlar. Bütün bunlar təkcə artıq mənimsənilmiş deyil, həm də tamamilə yeni sənaye və sahələrə aid olan innovasiyaların inkişafı üçün uzunmüddətli strategiyaların formalaşdırılmasını zəruri edir (Platonovoy, 2008). Innovasiyalar yaradan zaman həm TMK-nın özü, həm də baza ölkəsi onun sahibi kimi çıxış edir ki, bu da qloballaşmanın müasir tələblərini nəzərə almaqla effektiv dövlət dəstəyi sisteminin inkişaf etdirilməsini və şirkətin mövcud rəqabət üstünlüklərinin artmasına təkan verməsini zəruri edir.

Şəkil.1. Dünya üzrə TMK-ın birləşməsi nəticəsində ümumi illi ticarət dövriyyəsi mlrd. ABŞ dolları ilə (2009-2015-ci illər)

Mənbə: <https://data.worldbank.org/>

Son illər bütün dünyada TMK-ların birləşməsi tendensiyası artmaqdadır. Məsələn, 2009-cu ildə bütün dünya üzrə TMK-ların ümumi ticarət dövriyyəsi 287.7 mlrd. ABŞ dolları olmuşdursa, 2015-ci ildə bu göstərici artaraq 721.5 mlrd. ABŞ dolları olmuşdur. İnkişaf etmiş ölkələrdə isə bu göstərici 2015-ci ildə 585.9 mlrd. ABŞ dolları olmuşdur (Şəkil 1).

İri TMK-ların innovativ strategiyalarının həyata keçirilməsi adətən sənaye liderlərinin rəqabətqabiliyyətli mövqelərini itirməsinə səbəb ola bilər. Maliyyə böhranı nəticəsində hər hansı bir korporasiya idarəetmə və ya maliyyə üstünlüklərinə malikdirsə, bu zaman qlobal sənaye bazarlarında ayrı-ayrı TMK-ların təsirini yenidən bölüşdürmək mümkündür. Belə ki, 2009-cu ildə General Motors avtomobil konserni, və telekommunikasiya avadanlığı istehsalçısı Nortel şirkəti müflis olduğunu elan etmiş, mobil telefon istehsalçısı Motorola isə rəqabətdə “Samsung” və “Nokia” şirkətlərinə xeyli uduzmuşdu. Eyni zamanda inkişaf etməkdə olan ölkələrinin TMK-ları uzunmüddətli istehlak mallarının istehsalında, qara və əlvan metallurgiyada, enerji sahəsində güclənmişlər. Müasir şəraitdə dünya bazarının mövcud vəziyyətini yüksək innovasiyalar və rəqabət imkanlarını artıraraq mövcud üstünlüklərindən bacarıqla istifadə edən iri beynəlxalq şirkətlərin fəaliyyəti ilə müəyyən edəcəkdir (Kuchukov, 2021).

Nəticə / Conclusion

Bütün dünyada TMK-lar dünya iqtisadiyyatında aparıcı mövqeni tutur və əsasən elmi-texniki tərəqqi sahələrinin inkişafını əvvəlcədən müəyyənləşdirir. Qloballaşan dünyada mövcud 78 mindən çox TMK-dan 2-3 mini qlobal iqtisadiyyata çox böyük təsir göstərir. Üstəlik, soyuq Müharibə bitdikdən sonra Avropada genişlənməsinə başlayan TMK-lar iqtisadi qloballaşmanın mühərrikinə çevrilmişdir.

BMT-nin Dünya İnvestisiyaları üzrə Ticarət və İnkişaf Konfransının (Dünya İnvestisiya Hesabatı) hər il dərc olunan hesabatlarının təhlili bizə TMK-ların inkişafındakı mövcud tendensiyaları, habelə qlobal maliyyə-iqtisadi böhranın ölkələrə təsirini izləməyə imkan verir. UNCTAD-ın məlumatına görə, TMK-lar dünya sənaye istehsalının yarısına, əmtəə ticarətinin 75%-nə, texnologiya, lisenziyalar və nou-hau ticarətinin 80%-nə nəzarət edirlər. Eyni zamanda, böhranın təsiri TMK-ları həm qlobal, həm də regional bazarlarda yeni fəaliyyət mexanizmlərinə müraciət etməyə məcbur etmişdir. UNCTAD-ın 2016-cı il "Dünya İnvestisiya Hesabatı"nda vurğulanır ki, 2010-cı ildəki bütün dünyada investisiya qoyuluşları azaldıqdan sonra qlobal birbaşa xarici investisiya axını 2018-cü ildə 9% artmış və gələcək illərdə daha da onun artması gözlənilir. 2000-2015-ci illərdə dünya iqtisadiyyatında xarici birbaşa investisiya qoyuluşları 3,3 dəfə artaraq 24,9 trln. ABŞ dolları təşkil etmişdir.

Fikrimizcə, ümumiyyətlə, uzunmüddətli perspektivdə TMK-lar dünya iqtisadiyyatının gələcək iqtisadi artımına və sosial-iqtisadi inkişafına aşağıdakı formada təsir göstərə bilər: münasib əmək şəraiti olan iş yerlərinin yaradılması, ixracın genişləndirilməsi, işçilərin hüquqlarının qorunması, işçilərin qayğısına qalınması, vergilərin ədalətli ödənilməsi, kapital və texnologiya transferi və inkişafını sürətləndirmək üçün işgüzar əməkdaşlığın artırılması və s.

Eyni zamanda qeyd etmək lazımdır ki, TMK-ların inkişaf etməkdə olan ölkələrə, eləcə də inkişaf etməkdə olan ölkələrə nüfuz etməsi sənaye və kənd təsərrüfatı istehsalının əvvəlcədən müqavilə bağlanılaraq həyata keçirilməsi, autorsinq, françayzinq və lisenziyalaşdırma kimi istifadə olunan müxtəlif istehsal və investisiya modelləri ilə xarakterizə olunan iqtisadiyyatın inkişafına səbəb olur. Bu cür qarşılıqlı fəaliyyət modelləri inkişaf etməkdə olan ölkələrə, eləcə də postsovet məkanında olan ölkələrə qlobal iqtisadiyyata daha dərinlən integrasiya etmək, habelə onların daxili istehsal potensialını və dünya bazarında rəqabət qabiliyyətini artırmaq üçün imkanlar yaradır.

Ümumilikdə, qeyd edilənlər əsasında demək olar ki, qlobal rəqabətin güclənməsi ilə şirkətlərin strateji ittifaqlarının formalaşması prosesi başlanır ki, bu da təbii ki, nəticədə TMK-ların mümkün strategiyalarında rəqabət qaydalarını dəyişir. Müasir innovasiyalar TMK-ların rəqabət mübarizəsində əsas amillərə çevrilir və bu, TMK-ların tədqiqat və inkişaf xərclərini azaltmamağa çalışdığı böhran dövründə xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Dünya iqtisadiyyatının subyektlərinin iqtisadi inkişaf strategiyalarında ekoloji problemlərin aradan qaldırılması mühüm həmiyyət kəsb edir.

Bütün dünyada ətraf mühiti çirkləndirən və təbii sərvətlərin əsas istehlakçıları olan əsas xidmət tədarükçüləri və mal istehsalçıları TMK-lardır. Onlar ekoloji xərcləri minimuma endirmək üçün ekoloji cəhətdən təhlükəli məhsulların istehsalı və satışı zamanı fəaliyyət göstərdiyi ölkələrin ətraf mühitinə böyük ziyan vururlar. TMK-lar inkişaf etmiş və inkişaf etməkdə olan ölkələrin investisiya və ekoloji qanunvericiliyindəki olan boşluqlarından istifadə ilə xarakterizə olunur.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat / References

- Abdullayev K.N. (2020). Müasir iqtisadi şəraitdə iqtisadi təhlükəsizliyin təmin olunmasının əsas istiqamətləri“İqtisadi təhlükəsizlik: mövcud vəziyyət və perspektivlər”.
- Beynəlxalq elmi konfrans (8-9 iyul 2020-ci il) Sumqayıt Dövlət Universiteti. Sumqayıt.: SDU nəşr., s. 455-459
- Abbasov C. (2007) *Ekonomika Azerbaydzhana na putyakh globalizatsii: predposylki posledstviya.*
- Şəkərəliyev A.A. (1999). Dünya iqtisadiyyatı və BİM. Bakı: Elm, 250 s. Baku, Elm, 345 s.
- Bulatov A.S. (2019). Transnatsional'nyye korporatsii v mirovoy ekonomike // *Mirovaya ekonomika - M.: Yurist*", 254 s.
- Semenov K.A. (1998). Transnatsional'nyye korporatsii //Semenov K.A. *Mezhdunarodnyye ekonomicheskiye otnosheniya: Kurs lektsiy. - M.: Gardarika*, 425 s.
- Kushlina. V.I. (2020) *Gosudarstvennoye regulirovaniye rynochnoy ekonomiki.. M.: RAGS*, 255 s.
- Platonovoy N.A. (2008). *Gosudarstvennoye regulirovaniye natsional'noy ekonomiki. M.: Al'fa-M, Infra-M*, 364 s.
- Kuchukov R.A. (2021) *Teoriya i praktika gosudarstvennogo regulirovaniya ekonomicheskikh i sotsialnykh protsessov. M.: Ekonomika*, 412 s.

Основные особенности развития современной мировой экономики

Камала Дадашова

Д.ф.э., Азербайджанский Государственный Экономический Университет

E-mail: kamala.dadasheva.74@mail.ru

Резюме. В статье рассматриваются основные особенности развития современной мировой экономики и сложившаяся ситуация в этой сфере. В последние годы во всем мире растет экономическое влияние ТНК. Исследования показывают, что необходимо принимать серьезные меры в этой области.

В процессе создания инноваций ТНК тесно сотрудничают с государственными органами, малыми и средними фирмами и формируют стратегические альянсы. Все это